

Målnummer:	6305-01	Avdelning:	1
Avgörandedatum:	2002-09-25		
Rubrik:	Fråga om omsättning av värdepapper i ett investmentföretags likviditetsreserv har sådan omfattning att karaktären av investmentföretag därigenom går förlorad.		
Lagrum:	39 kap. 14 § och 15 § inkomstskattelagen (1999:1229)		
Rättsfall:			

REFERAT

Bolaget X hade sedan inkomståret 1993 skattemässig status som investmentföretag. Skattemyndigheten i Göteborg beskattade X taxeringsåret 1999 som ett rörelsedrivande företag. Grunden för skattemyndighetens beslut var att myndigheten ansåg att X:s förvaltning av likvida medel utgjorde en från övrig förvaltning avgränsad handel med värdepapper och att omfattningen av köp och försäljningar inom likviditetsförvaltningen utgjorde en betydande del av X:s verksamhet. X:s verksamhet kunde därför enligt skattemyndigheten inte uteslutande eller så gott som uteslutande ha avsett förvaltning av värdepapper räkenskapsåret 1998.

X-koncernens likvida tillgångar förvaltas nu i ett dotterbolag. X ansökte den 19 april 2001 om förhandsbesked hos Skatterättsnämnden. X frågar i sin ansökan om X-koncernen kan återföra likviditetsförvaltningen till moderbolaget utan att detta medför att X förlorar sin status som investmentföretag. Om Skatterättsnämnden är av uppfattningen att likviditetsförvaltningen inte kan återföras till moderbolaget och bedrivs där utan att X förlorar sin status som investmentföretag önskar X få besked om i vilken omfattning likviditetsförvaltningen kan bedrivs i moderbolaget utan att statusen som investmentföretag går förlorad. Vid sin bedömning äger Skatterättsnämnden förutsätta att likviditetsförvaltningen har ungefär samma omfattning som under beskattningsåret 1998.

Av ansökningen om förhandsbesked framgår bl.a. följande. X:s affärsidé är att som aktiv ägare tillföra kapital och kompetens i syfte att skapa hög värdetillväxt för aktieägarna. X-koncernen är indelad i fem affärsområden, X1, X2, X3, X4 och X5. Bolaget skall normalt ha en betydande likviditetsreserv i syfte att kunna bedriva en expansiv investeringsverksamhet. Likviditeten skall förvaltas med låg risk och hög likviditet för att det skall vara möjligt att snabbt frigöra medel vid beslut om nya investeringar. Likviditetsreserven skall enbart bestå av aktier och endast undantagsvis uppgå till mer än 900 mkr. Portföljen skall i huvudsak bestå av börsnoterade aktier bland börsens mest omsatta aktier och innehålla 20 till 30 placeringar. Därutöver finns ett krav att totalavkastningen skall överstiga normal bankränta och att den skall motsvara börsens indexutveckling. En följd av affärsidén att utveckla företaget och senare avknoppa dem är att omfattningen av likviditetsförvaltningen varierar kraftigt över tiden. X:s totala tillgångar vid utgången av år 1998 uppgick till ca 5 300 mkr. Av dessa utgjordes 94 procent (ca 4 900 mkr) av aktier och värdepapper. I denna post ingår tillgångar hänförliga till likviditetsförvaltningen med 848 mkr. Likviditetsförvaltningen har i genomsnitt omfattat något under 20 procent av det samlade investeringsbara kapitalet. Samtliga aktier har behandlats som anläggningstillgångar. Omsättningshastigheten vad gäller värdepapper (beräknad som det totala försäljningsbeloppet dividerat med det genomsnittliga värdet av aktier och andelar i ingående balans och utgående balans) var 0,79

år 1997, 0,46 år 1998 och 0,37 år 1999.

Skatterättsnämnden (2001-10-03, André, ordförande, Wingren, Björkman, Brydolf, Ståhl, Silfverberg, Virin) yttrade: Förhandsbesked. - Om bolaget X övertar likviditetsförvaltningen från dotterbolaget kommer X att förbli ett investmentföretag enligt 39 kap. 15 § inkomstskattelagen (1999:1229), IL. - Motivering. - X, som enligt de förutsättningar som gäller för förhandsbeskedet, är ett investmentföretag enligt 39 kap.15 § IL, har ett dotterbolag som förvaltar X-koncernens likvida tillgångar. Dessa placeras i aktier, företrädesvis sådana som tillhör de mest omsatta på Stockholmsbörsen. Dotterbolaget företar ofta omfattande köp och försäljningar av bl.a. sådana aktier. - Fråga är om X, efter att ha övertagit den nämnda förvaltningen av de likvida tillgångarna, innebärande köp och försäljning av aktier, fortfarande kommer att uppfylla det i 39 kap. 15 § IL uppställda villkoret att uteslutande eller så gott som uteslutande förvalta värdepapper eller liknande tillgångar. - Frågan i ärendet gäller huruvida bestämmelserna om investmentföretag och värdepappersfonder i 39 kap. IL skall anses uttömmande reglera vad som gäller för mellanhandsägare i denna deras egenskap, eller om, som Riksskatteverket hävdar, det finns utrymme att i vissa situationer hänföra ett investmentföretags köp och försäljning över börsen av det egna värdepappersinnehavet till handel med värdepapper. Sistnämnda synsätt kan innebära att X inte längre skall anses uppfylla det i 39 kap. 15 § uppställda villkoret att uteslutande eller så gott som uteslutande förvalta värdepapper eller liknande tillgångar. - Schablonbeskattningen grundas bl.a. på vissa antaganden om den genomsnittliga omsättningen av investmentföretagens värdepappersportföljer. Det ligger emellertid i den förvaltningsverksamhet som investmentföretag bedriver att stora variationer i omsättningen kan förekomma mellan olika företag och mellan olika år inom samma företag. Beroende på värdepappersmarknadens utveckling kan antalet köp och försäljningar bli betydande. Sedda som en särskild verksamhet skulle omplaceringarna därmed kunna få till följd att ett företags hela verksamhet vid vissa tillfällen inte skulle anses uteslutande eller så gott som uteslutande avse förvaltning av värdepapper eller liknande tillgångar. - I bestämmelserna om investmentföretag och värdepappersfonder i 39 kap. 14 § IL innefattar förvaltningsbegreppet som framgått av det tidigare sagda emellertid även skattefri omplacering av värdepapper eller liknande egendom. Lagtexten innehåller inte något som tyder på att ett investmentföretags eller en värdepappersfonds förvaltning är begränsad med avseende på möjligheterna till omplacering, exempelvis i form av krav på viss minsta innehavstid vid försäljning. Förarbetsuttalandena som gjordes när reglerna infördes, bl.a. om att uppnå likabehandling av direkt och indirekt ägande, talar i stället för att lagstiftaren avsett att åstadkomma en uttömmande reglering. Placeringen av reglerna om investmentföretag och värdepappersfonder i 39 kap. IL understryker bestämmelsernas karaktär av specialregler. - Det nu anförda leder till att ett investmentföretags handhavande av den egna värdepappersportföljen, även till den del den - oavsett omfattning - avser köp och försäljning av värdepapper eller liknande egendom, skall ses som en enda verksamhet avseende förvaltning. - Nämnden gör följande bedömning. - De nuvarande reglerna för årlig beskattning av investmentföretag tillkom genom 1990 års skattereform (SFS 1990:651). - Reglerna om beskattning av investmentföretag och värdepappersfonder finns numera i 39 kap. 14-20 §§ IL. Som framgått definieras investmentföretagen i 15 §. I 14 § anges huvudreglerna för beskattning. Enligt första stycket 1 skall vinster vid försäljning av delägaraktier inte beskattas medan förluster inte får dras av. För att motverka att skattefria omplaceringar kan ge upphov till en s.k. sparbösseffekt skall en schablonintäkt tas upp. Beloppet skall motsvara 2 procent (1,5 procent för värdepappersfonder) av värdet på företagets och fondernas delägaraktier vid ingången av beskattningsåret (första stycket 2). Vidare anges i första stycket 3 att utdelning som företaget eller fonden lämnar skall dras av med begränsningen att underskott inte får uppkomma. - Syftet med 1990 års omläggning av beskattningen var bl.a. att neutralitet skall råda mellan direkt och indirekt ägande av aktier och andra värdepapper och att de

olika mellanhandsägarna, investmentföretag och aktiefonder (numera benämnda värdepappersfonder) skall beskattas på ett och samma sätt (prop. 1989/90:110 del 1 s. 564). - I sammanfattningen av sitt förslag pekade föredragande statsrådet bl.a. på att kedjebeskattningen i princip elimineras, att mellanhanden har möjlighet till skattefria omplaceringar av sitt aktieinnehav och att reglerna i kombination med beskattningen av fysiska personers aktieinnehav ger en rimlig balans vid behandlingen av direkt och indirekt aktieäggande (a. prop. s. 566). I anslutning härtill framhöll statsrådet att reglerna är relativt enkla men att priset för enkelheten ligger i det schablonmässiga inslaget. Han tillfogade att förändringar i de förutsättningar som schablonen grundas på i princip kan aktualisera justeringar men att behovet av stabila skatteregler emellertid gör att det först vid avsevärda förändringar bör framstå som motiverat med sådana justeringar. Någon ändring har - frånsatt de särskilda regler som gällde vid 1995 års taxering - ännu inte skett i detta hänseende. I 2001 års budgetproposition föreslås dock en justering av schablonen så att investmentföretagen skall få samma schablonintäkt som värdepappersfonderna, 1,5 procent (prop. 2001/02:1 volym 1 s. 83 f. och 195 f.). - Mot bakgrund av det anförda finner nämnden att X, som i övrigt enligt de förutsättningar som gäller för förhandsbeskedet uppfyller kraven för att vid beskattningen behandlas som ett investmentföretag, kommer att förbli ett investmentföretag oavsett i vilken omfattning och hur ofta det omsätter sin värdepappersportfölj. - Fråga 2 förfaller.

Riksskatteverket överklagade och yrkade att förhandsbeskedet skulle ändras så att frågan besvarades nekande, dvs. med att bolaget X skulle förlora sin status som investmentföretag om bolaget skulle överföra likviditetsförvaltningen från dotterbolaget till sig och själv bedriva den. Till stöd för sin talan anförde Riksskatteverket bl.a. följande. Det finns en övre gräns för hur hög omsättningen kan vara i ett investmentföretags värdepappersportfölj utan att företaget tappar sin skattemässiga karaktär. Att det finns en sådan övre gräns framgår redan av att det enligt 39 kap. 15 § IL krävs att ett investmentföretag "uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar". X har bedrivit omfattande värdepappershandel i en separat verksamhet. Omsättningshastigheten inom likviditetsförvaltningen har under åren 1997-1999 varierat mellan 1,80 och 3,33. En konsekvens av Skatterättsnämndens synsätt synes bli att ett företag som helt eller delvis bedriver utpräglad värdepappershandel fortsättningsvis kan bli ett investmentföretag, om det uppfyller kraven på välfördelat värdepappersinnehav och stort antal fysiska ägare.

X bestred bifall till Riksskatteverkets talan och anförde bl.a. följande. Riksskatteverket har inte redovisat var en eventuell övre gräns för omsättningen i ett investmentföretag skall sättas. Det innebär att en rättstillämpning byggd på verkets synsätt blir oförutsägbar och svårbemästrad för såväl de skattskyldiga som de rättstillämpande myndigheterna. Av lagstiftningen beträffande investmentföretag framgår att denna avsiktligt utformats så att värdepappersfonderna och investmentföretagen principiellt skall behandlas lika. Ett genomgående drag har varit att så långt möjligt skapa neutralitet dels mellan direkt och indirekt ägande av värdepapper, dels mellan ägande av värdepappersfonder och ägande i investmentföretag. Fondbolagen får i sin förvaltning av värdepappersfonder handla obegränsat med värdepapper i fonderna utan att beskattningen av dem påverkas. Om investmentföretag inte får agera på kapitalmarknaden på samma villkor som värdepappersfonderna föreligger inte den neutralitet dem emellan som åsyftats med lagstiftningen.

Regeringsrätten (2002-09-25, Ragnemalm, Billum, Hulgaard, Wennerström, Almgren) yttrade: Skälen för Regeringsrättens avgörande. Enligt 39 kap. 15 § IL avses med investmentföretag ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening som ett stort antal fysiska personer äger andel i och som uteslutande eller så gott som uteslutande förvaltar värdepapper eller liknande tillgångar, om uppgiften väsentligen är att genom ett välfördelat värdepappersinnehav erbjuda andelsägarna riskfördelning.

För investmentföretag gäller särskilda skatteregler. Bl.a. gäller att de inte beskattas för kapitalvinster och att kapitalförluster inte är avdragsgilla (39 kap. 14 § första stycket IL). För att motverka att skattefria omplaceringar gör indirekt ägande mer förmånligt än direkt ägande tas en schablonintäkt upp, för närvarande 1,5 procent (tidigare 2 procent) av värdet av delägarrätterna vid årets ingång.

För förvaltning av ett investmentföretags investeringar är en viss omsättning av värdepapper nödvändig och måste ses som en integrerad del av och ett led i den förvaltande verksamheten. Det förhållandet att X avser att ha en tämligen betydande likviditetsreserv i syfte att kunna bedriva en expansiv investeringsverksamhet och förvalta denna reserv i en värdepappersportfölj utgör inte skäl för att betrakta X:s likviditetsförvaltning som en från investeringsverksamheten skild verksamhet.

Frågan är då om en gräns skall uppställas för hur stor omsättningen i ett investmentföretags värdepappersportfölj totalt sett kan vara utan att företaget förlorar sin status som investmentföretag.

Motivet till schablonbeskattningen, som för övrigt är densamma för värdepappersfonder, var att möjliggöra omplaceringar av investmentföretags aktieinnehav utan skattebelastning (prop. 1989/90:110 s. 564 f.). Att någon övre gräns för antalet omplaceringar skulle gälla framskymtar inte i förarbetena till lagstiftningen och inte heller i efterkommande lagstiftningsärenden där förändringar i regelverket varit aktuella. Av detta skulle slutsatsen kunna dras att ett investmentföretag kan omsätta sitt värdepappersinnehav utan begränsning. En grundläggande förutsättning för ett investmentföretags verksamhet är dock att syftet med verksamheten är förvaltning och att förvaltande verksamhet bedrivs. I detta ligger att, om omsättningen i företagets värdepappersportfölj når sådana nivåer att förvaltning av värdepapper inte längre kan sägas vara det egentliga syftet med verksamheten, förutsättningar saknas för att betrakta bolaget som ett investmentföretag. Med de i ansökan om förhandsbesked angivna förutsättningarna får enligt Regeringsrättens mening omsättningen av värdepapper i X, om likviditetsförvaltningen återförs dit, inte sådan omfattning att X förlorar karaktär av investmentföretag.

Av ovan anförda skäl skall förhandsbeskedet fastställas.

Regeringsrättens avgörande. Regeringsrätten fastställer Skatterättsnämndens förhandsbesked.

Föredraget 2002-09-04, föredragande Halme, målnummer 6305-2001

Sökord: Förhandsbesked; Inkomst av näringsverksamhet

Litteratur: prop. 1989/90:110 del 1 s. 564 f.; Svensk skattetidning 2000 s. 785 ff. och 2001 s. 583 f.; Skattenytt 2001 s. 479 ff.
